

Hatvan éves az INNOVATEXT

Dr. Pataki Pál, Kutasi Csaba

Az 1948-ban létrehozott Textilipari Központi Kutató Laboratórium alapozta meg a későbbi Textilipari Kutató Intézet (TKI) eredményes évtizedeit. A TKI 1983-ban INNOVATEXT Textilipari Kutató és Fejlesztő Vállalattá alakult, 1993-tól pedig mint INNOVATEXT Textilipari Műszaki Fejlesztő és Vizsgáló Intézet Rt., ill. Zrt. működik. A megalapozott múltat követően, húsz éve a textil- és textilruházati vállalkozásoknak fejlesztő és vizsgáló szervezetként kezdte ajánlani szolgáltatásait.

1991 óta dr. Pataki Pál vezérigazgató irányítja a nemzetközileg is elismert intézetet, amely akkreditált és notifikált szervezetként az országban egyedül látja el a textiltermékek teljes körére kiterjedő vizsgálati és tanúsítási feladatokat.

Az első 40 év

A II. világháborút követő hazai textilipari viszonyokat a nyersanyaghiány és a lepusztult gépállomány jellemezte. A kapcsolatos hadiipari fejlesztések polgári alkalmazásának lehetősége került előtérbe e nehéz időszakban. A textilszakmát addig a tapasztalatokon alapuló gyártásbeállítások jellemezték, ezért a gépgyártás ill. a vegyipar sorra megjelenő háború utáni fejlesztéseinek átvétele a textiliparban eleinte gondot okozott. Ekkor jelentős szerep hárult az 1949-ben – az államosított textilipar kutató-fejlesztő bázisaként alapított – Textilipari Központi Kutató Laboratórium jól felkészült és lelkes kutatógárdájára, akiknek eleinte csak néhány modern mérőműszer biztosította az eszközháttérrel. A későbbi Textilipari Kutató Intézetként ismert kollektíva üzemi kísérletekkel is kibővített kreatív tevékenységét hamarosan számos kutatási eredmény és kifejlesztett műszer bizonyította a kül- és belföldi szakembereknek. Az intézet fejlődését fémjelzi, hogy a kelet-európai textilipari műszerfejlesztés központjává nőtte ki magát. Az ipari szakemberekkel kialakított hatékony kapcsolat alapján egyre több ipari-gyakorlati kutatás folyt, részben a gyárakban, részben az intézeti laboratóriumokban. Az ebben időszakban széleskörűen megjelenő mesterséges szálanyagok feldolgozása, az optimális anyagokból készült termékek könnyű kezelhetősége

ségének kidolgozása, a ruhaipari ragasztástechnológia adaptálása és továbbfejlesztése mind-mind nagy kihívást jelentett az üzemi és intézeti kollegáknak egyaránt. A termelékenység fokozásával kapcsolatos műszaki intézkedések előkészítésében, a szakaszos műveletek folyamatossá tételében, a folyamatszabályozás és automatizálás elterjesztése terén szintén oroszlánrészt vállalt az első 20 évben – az addig költségvetési intézményként működő – intézet. Ennek az időszaknak a végén a textilipari hagyományörzésre is komoly hangsúlyt fektető TKI restauráltatta a kezelésében levő pápai Kékfestő Múzeumot.

Az újabb két évtized az intézet életében is több változást hozott, többek között az 1968-as gazdasági reform részeként a szervezet önállósodott, mint vállalat gazdálkodott tovább. A textilipari nagy rekonstrukció során számos megbízáshoz jutott az intézet. Kísérleti munkák, értékelő tevékenységek, fejlesztési feladatok, külföldi technológiák honosításai kerültek tevékenységének középpontjába. Ehhez mind jobban és mind sikeresebben vették igénybe a számítástechnika alkalmazását (gyártási műveletek elektronikus irányítása, mikroelektronikán alapuló folyamatszabályozások, számítógépes rendszerrel támogatott termelésprogramozás stb.). Az intézet belső szervezete is átalakult: önálló számoló vertikális egységek váltották fel a korábbi szakágazati osztályokat, ez a több szakterületet igénylő feladatmegoldásokra ösztönözték a megbízók egyre nagyobb megelégedésére. Közben bekapcsolódtak a különböző K+F programokba (a felsőfokú képzést folytató oktatási intézmények „textil tanszékeivel” együttműködve), sőt később a Könnyűipari K+F Programirodát is a TKI működtette. Az információ- és tudásáramlás innovatív erejét felismerve az intézet vezetősége idejében nyitott a nemzetközi kapcsolatépítésben is (külföldi szakintézetek, műszergyártók, gépgyártók, vegyipari cégek). Az egyre elismertebb személyi és eszközháttérrel rendelkező magyar textilipari kutatóbázis több átfogó programban való sikeres részvétellel is öregbítette annak az intézménynek a hírnevét, amelyből 15 évvel ezelőtt a részvénnytársasággá alakulással létrejöhetett a

Az INNOVATEXT munkatársai a jubileumot ünneplik

hazai textil- és textilruházati ipar nemzetközileg elismert központi fejlesztő és vizsgáló szakintézete.

Az elmúlt két évtized jellemzői

Az intézet 1983-ban INNOVATEX Textilipari Kutató és Fejlesztő Vállalattá alakult, 1993-tól pedig mint INNOVATEX Textilipari Műszaki Fejlesztő és Vizsgáló Intézet Rt., az utóbbi években pedig mint zártkörű részvénytársaság (zrt.) működik. A többszöri átalakulás mindig a hazai textilipar szerkezetéhez és méreteihez igazodott, hol az iparvállalatok egyre fokozódó igényei, hol a háttérpar összeomlása volt meghatározó. Az utóbbi időkben értelemszerűen a „más szolgáltatást” igénylő hazai elvárások, külföldről is érkező megbízások kielégítése jelenti az alaptevékenységet. A korszerű minőségellenőrző vizsgálatok ellátása és nem egyszer idegen nyelvű szakvélemények készítése mellett számos nemzetközi műszaki fejlesztési projekt elismert közreműködő partnere az intézet.

Az INNOVATEX 1993 óta akkreditált vizsgálati laboratóriumként működik. A Nemzeti Akkreditálási Testület tanúsítványa nemzetközi színvonalú személyi és tárgyi feltételeket fémjelez, jelenleg az MSZ EN ISO/IEC 17025 szerinti tanúsítással. A szigorú belső szabályozást a Minőségirányítási Kézikönyv tartalmazza részletesen. Az INNOVATEX Zrt. legnagyobb részvényese 2004 májusa óta a nagyhírű német kutatóintézet, a HOHENSTEIN Institute. Ezzel még szélesebb vizsgáló háttérrel állnak a bel- és külföldi megbízók rendelkezésre. A hazai textil-, textilruházati ipari anyagvizsgálattal, szakvéleményezéssel foglalkozó intézmények között egyedül az INNOVATEX rendelkezik a textiltermékek teljes körére kiterjedő vizsgáló háttérrel (valamennyi textilipari alapanyagra, fémész- és késztermékre is kiterjesztve, beleértve pl. a padlóburkolatok is).

2005 márciusától az intézet az egyéni védőeszközökre (PPE) vonatkozó direktíva szerint az EU bejelentett szervezetei sorába került, mint vizsgáló és tanúsító intézmény. A jogi szabályozás alá eső védőruhák és textiles egyéni védőeszközök kijelölt és notifikált intézeteként az INNOVATEX képviseli hazánkat is az EU bejelentett szervezeteinek horizontális bizottságának VG5 csoportjában.

A mérnökszolgálati tevékenység során főként a megbízók által átadott textiltermékek hibaok-megállapítását végzik, ill. javaslatot tesznek a hiányosságok megszüntetésére, ismétlődésük kiküszöbölésére. Az INNOVATEX-nél fellelhető, nemzetközileg is magas színvonalú szakmai felkészültség és széleskörű vizsgálóeszköz-állomány lehetővé teszi bármilyen textil- ill. ruházati ipari gyártási, kereskedelmi kérdés megválaszolását. Példaként kiemelendők a nagyobb áruházláncok (IKEA, Karstadt-Quelle, C&A, Benetton stb.), ill. jelentős tanúsító szervezetek (pl. SGS) részére végzett minőségellenőrző vizsgálatok.

Az intézet egyedibb feladatai számos speciális területet is felölelnek. Ilyenek például a magyar légi járművek fedélzetére telepített ill. üzemelésük során felhasznált textiltermékek minősítő anyagvizsgálata, az

atomerőműben a primer körben dolgozók teljes ruházatának minőség-megbízhatóságot ellenőrző anyagvizsgálata, az egészségügyi textiliáknál (műtős és egyéb személyzeti ill. betegruházat, ágytextíliák stb.) az ún. MEDTEXT védjegy szerinti megfelelőség-vizsgálatok.

Az INNOVATEX az ÖKO-TEX Standard 100 előírásainak megfelelően az ártalmas kísérőanyagokra vizsgált, védjeggyel ellátott termékek önkéntes tanúsításának kiemelt szakintézete. A volt kelet-európai országok közül elsőként került be az 1992-ben megalakult Nemzetközi ÖKO-TEX Szervezet tagjai sorába, így a hazai gyártók, forgalmazók a tanúsítvány elnyeréséért közvetlenül az intézethez fordulhatnak. 2004 óta a hazai intézet jogosítványa kiterjed a bizonyítványok önálló kiadására is. A vonatkozó követelményrendszer százánál több vizsgálati paramétert ír elő egységesen, a határértékeket, követelményeket időről-időre az ÖKO-TEX Szervezet határozza meg.

Az ártalmas anyagok vonatkozásában kialakított egységes biztonsági követelmények több ország esetében a nemzeti törvényi szabályozásnál szigorúbbak, ez megfelel textiliák nemzetközi feldolgozási és felhasználási láncolatának. Megemlítendő még az ÖKO-TEX 100 plusz rendszer, amely adott termék ÖKO-TEX Standard 100-nak való megfelelését, továbbá az ÖKO-TEX Standard 1000-et kielégítő gyártási kritériumokat együttesen tanúsítja.

Az INNOVATEX számos nemzetközi szervezet tagja. Ilyen például

- a GEDRT, ahol az európai kutatóintézetekkel és vezetőikkel nyílik lehetőség a kutatás-fejlesztés nemzetközi irányainak és eredményeinek megismerésére;
- a TEXTRANET, a textilipari kutatás-fejlesztés európai hálózataként működő, döntően a kutandó témák meghatározásával, a projektekhez szükséges konzorciumok létrehozásával foglalkozó szervezet (amely az EURATEX munkájában is tevékenyen részt vesz);
- a Horizontal Committee of Notified Bodies (az egyéni védőeszközök tanúsításával összefüggő, EU által notifikált szervezetek együttműködési szervezete), ill. annak VG5 vertikális csoportja);
- az International Association for Research and Testing in the Field of Ecology, ill. az Association for the Assessment of Environmentally Friendly Textiles;
- az International Testing Association for Applied UV Protection.

Az intézet hazai kapcsolatai és tagságai is széleskörűek (TMTE, NAT, MSZ MKSZ, MMT stb.).

Dr. Pataki Pál vezérigazgató segítségével, aki 2006 óta a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület elnöke is, számos hazai és nemzetközi K+F projektben való eredményes részvételünk valósult meg. Az INNOVATEX mintegy 15 éve vett részt az első nemzetközi programban (Copernicus). Részt vett továbbá több más projekt kidolgozásában is. Ilyen volt például a Leonardo da Vinci projektből az alapfokú oktató jellegű ARIADNA, majd a SMADETEX (az ötnyelvű multimédi-

ás textilipari hibagyűjtemény és technológiai kézikönyv) és a szintén öt nyelven összeállított SEWNEW multimédiás oktatóanyag (a textilanyagok varrástechnológiáinak elsajátítására).

Az INNOVATEXT Zrt. több neves külföldi szakmai-szervezet közreműködésével bekapcsolódott a 2007-től 2013-ig tartó EU 7 Keretprogram előkészítésébe és végrehajtásába is. Fő feladatuknak tekintik, hogy minél több hazai vállalkozás vegyen részt az európai uniós pályázatokon. Ennek érdekében a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatallal és a TMTE-vel együttműködve segítik elő a vállala-

tok széleskörű bekapcsolódását. A magyar vállalkozások versenyképességét többek között csak így lehet fenntartani, s ezt szívügyének tekinti az INNOVATEXT Textilipari Műszaki Fejlesztő és Vizsgáló Intézet.

Az INNOVATEXT eszközparkja korszerűsítését is szem előtt tartja. Az elmúlt két évben 20 millió forint értékű beszerzésekkel növelte vizsgálati hátterének színvonalát. Jelenleg közel 500 megbízójuk van (többségük külföldi partner), akiknek több mint kétszáz fajta anyagvizsgálattal állnak rendelkezésre. A magas felkészültségű szakembergárda tevékenységének eredménye, hogy a körvizsgálatok során az intézet mindig a legmegbízhatóbbak között foglal helyet.